

וקראת לשבת עונג

אלון תרני הפלך באגפך ובסולת פלמו

גליון מס' 736

פרשת כי תשא

כ"ב אדר א' התשפ"ד

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהו בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

אהבתו של מרן ללימוד התורה היתה עצומה ונוראה, אולם הוא הקפיד בכל ליבו ומאודו, שלא יגרם על ידי כך חלילה צער או נזק לזולת.

אחת מהנהגותיו הידועות היתה, להאזין לדרשות שנאמרו במחיצתו. כאשר היה מוזמן לאירוע כלשהו, ואחד הרבנים הנוכחים במקום היה קם לדבר, היה מרן מאזין לו בקשב רב, על אף שבאותה שעה יכול היה לעסוק בסוגיות עמוקות שטרדו את מוחו.

וכאשר היה מי ממקורביו מנסה לגשת אליו עם שאלה כלשהי, היה מרן דוחה אותו: "אני מקשיב עתה לדרשה, לא עכשיו!"

הנהגה אצילית זו, להיזהר עד מאוד שהתורה האהובה לא תבוא על חשבון הזולת, ניכרה בו עוד מימי נעורו. כבר באותם ימים היה מרן לומד עד שעות הלילה המאוחרות, ולעתים עד הבוקר, ומכיון שכך היה עליו להקפיד עד מאוד, שבשוכו הביתה לא יעיר חלילה את אחד מבני הבית. ואכן, מרן הקפיד בכך עד מאוד.

המעשה הבא ארע עוד בהיותו נער, כאשר בלילה אחד, שב מרן בשעה מאוחרת הביתה. עייף היה, וביקש לעלות לישון, כדי לאגור כוח ליום המחרת. אך בהגיעו הביתה, קידמה את פניו דלת נעולה. אחד מבני הבית נעל מבלי משים את הדלת מבפנים.

קר היה בחוץ, ובפנים הבית שרר חום נעים. מרן רצה עד מאוד להיכנס אל הבית, אולם ידע כי לא יוכל להיכנס אם לא יקיש על הדלת ויעיר את אחד מבני הבית...

מרן לא התלבט לרגע. "לא אגזול את שנתו של איש!" אמר לעצמו בהחלטיות. הוא התיישב על המדרגה הקרה שלפני הבית, שלף מכיסו גמרא קטנה, והחל משנן מתוכה בלחש, שורה אחר שורה, דף אחר דף, לאור הלבנה, כשהוא נלחם בשמורות עיניו המבקשות להיעצם.

שעות ארוכות ישב כך, עד שחריקת הדלת נשמעה מאחורי גבו. היה זה אביו, ר' יעקב, שהשכים קום לתפילת הנץ, ומצא את בנו יושב על המדרגה ומשנן דפי גמרא.

"מה זאת? עובדיה!" תמה, "מדוע לא נכנסת הביתה?" מרן נשא עיניים אדומות מעייפות אל אביו. "אבא" אמר בקול נמוך, "אי אפשר ללמוד תורה על חשבון גזל שינה."

וכשחיוך נסוך על שפתותיו, התרום ממקום מושבו, ללכת עם אביו לתפילת שחרית...

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

דין ולקחו

מעשה בקהל שהתכנסו לתפילת המנחה והחלו לומר פרשת התמיד והקטורת, והנה מבחין הרב שאחד המתפללים אינו משתתף באמירה. הרים גבותיו בתמיהה והצביע לסידור, הלה גחן והצטדק חרש לאמר: "בבוקר אחרתי מעט לתפילה ולא אמרתי פרשת התמיד והקטורת. ואין אומר עתה את קרבן תמיד של בין הערביים וקטורת של בין הערביים, כאשר השמטתי את חציים הראשון!?" ענהו הרב: "אמור עתה, ואסביר לך אחר התפילה."

לאחר התפילה ניגש אל הרב, והרב אמר: "לגבי קרבן תמיד, הלכה מפורשת היא: טעו או שגגו, ואפילו הזידו, ולא הקריבו תמיד של שחר – יקריבו תמיד של בין הערביים, כך שאין כל קשר בין השניים. אבל לגבי הקטורת מצינו חידוש גדול עוד יותר, שאם לא הקטירו בבוקר – מקטירים בין הערביים את שיעור הקטורת של שחרית ובין הערביים גם יחד, כך שניתן לתקן את עיוות הבוקר בין הערביים! רואה אתה, בני, כמה יש להזהר, ואסור לו לאדם שיפסוק לעצמו הלכות מבלי לשאול רב שיוורה לו את הדין!"

הודה המתפלל לרב – הן על פסק ההלכה, והן על הידיעות שהתחדשו לו. הוסיף הרב ואמר: "דברי תורה, כל זמן שאדם ממשמש בהם – מוצא בהם טעם. הנה, שתי הלכות אלו, לקח כה רב צפון בהן! ההלכה האחת מורה, שלעולם לא מאוחר, הפסדת שלב אחד – אל תתייאש, התחל עתה! וכתוב מפורש הוא: בבוקר זרע את זרעך, ולערב אל תנח ידך. והגמרא (יבמות סב): מספרת על רבי עקיבא, שהיו לו עשרים וארבעה אלף תלמידים, מגבת עד אנטיפרס, וכולם מתו בפרק זמן אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה, והיה העולם שומם. לא התייאש רבי עקיבא מהחורבן והאסון הנורא, והלך בכבודו ובעצמו אצל רבותינו שבדרום והנחילם את תורתו – לרבי מאיר ורבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם שהעמידו תורה! ומסמיכה זאת הגמרא על פסוק זה, לומר שאין לו לאדם להתייאש ולומר שכבר מאוחר, שאם נהג כך עד עתה ימשיך כבר בדרכו השגויה. לא ולא, לעולם לא מאוחר!"

והדין השני, לקחו נוקב עוד יותר! הגמרא אומרת, שרב נחמן בר יצחק רגיל היה לומר: אנו פועלים יומיים. הוא התכוין לפיתגם הידוע, שאין הקדוש ברוך הוא סופר דפים אלא מונה שעות. אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שינצל את יומו כדבעי וניתן יהיה לומר עליו כי "בא בימים", שיביא עימו את כל ימיו כשהם מלאים וגדושים בתורה ובמצוות. ועם זאת מוסיפה הגמרא ומציינת, כי רב אחא בר יעקב היה "לווה ופורע". פירש רש"י: "היה קובע לו לשנות כך וכך פרקים ביום, והיה רגיל לעסוק בתורה ביום. ופעמים שהיה טרוד בהשגת מזונותיו ביום, ופרע קביעות עיתו בלילה". אמנם, יכול היה לומר שהקדוש ברוך הוא אינו מונה דפים אלא שעות, ושעותי לא עברו לבטלה. עוסק במצוה הייתי, טרוד במזונותי, חייב הייתי להביא טרף לביתי. אבל הוא למד את לקח הקטרת הקטורת: מי שלא הקטיר בבוקר – יקטיר בין הערביים את שתי המנות. ומי שלא למד את שיעוריו בבוקר – ישלימם לעת ערב, ולא ישאר חייב לעצמו ולבראו... ראה אלו לקחים נפלאים צפונים בדיני התורה הקדושה, ואשרי המפיק את לקחם!"

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"זה יתנו" (ל, ג).

מפרש רש"י: הראה הקדוש ברוך הוא למושה מטבע של אש שמשקלו מחצית השקל ואמר לו, כזה יתנו!

האש - אמר רבי נחמן מברסלב - היא אחד הדברים החשובים ביותר לאדם, שהרי בחורף מתחמם הוא לאורה, ובכל השנה מבשל האדם באש את מאכליו. אולם, עלולה היא האש גם לכלות ולשרוף. צריך לדעת כיצד להשתמש בה!

כן הוא גם בממון, מצד אחד, באפשרותו של כל אדם להשתמש בו לטובה, לקיים בו מצוות ומעשים טובים. אולם הממון - יש בו גם כח להשחית את מדותיו של האדם. על האדם לדעת היטב כיצד להשתמש בממונו...

"אך את שבתותי תשמרו" (לא, כג).

פסוק זה - אמר הצדיק רבי יהודה לייב אלתר מגור בעל ה"שפת אמת" - מלמד אותנו כיצד על האדם להתכונן לכבוד שבת קדש.

בחומש במדבר (לא, כב) נאמר: "אך את הזהב ואת הכסף", ודרשו חכמים מהמילה: "אך", כי בשעה שבאים להכשיר כלי כסף וזהב, יש להעביר תחילה את החלודה והפסולת הדבוקים בהם, ורק אחר כך ניתן להכשירם.

גם כאן - סיים הרבי - נאמר: "אך", דבר זה מלמד אותנו, כי לפני שנכנסים לשבת קדש יש להעביר תחילה את כל ה"פסולת" הדבוקה בנו מעבירות שבידינו, רק אז יתקיים בנו: "את שבתותי תשמרו" - אדם אשר ידאג להכנס לשבת קדש נקי וטהור מעבירות שבידו, יזכה לשמור על קדושת השבת כהלכה!

"אם תשא הטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו'" (לב, לב).

פסוק זה פירש המגיד מדובנא על פי משל: לשר גדול אחד היה קרוב משפחה אשר היה גונב תמיד מאוצרות המלך. בכל פעם שנתפס בגניבתו, השתדל בעבורו השר ולימד עליו זכות, עד שיצא הגנב ללא עונש.

פעם אחת גנב האיש סכום גדול מאד מאוצר המלך. לא ידע השר כיצד ללמד זכות על קרובו, שהרי הפעם סכום הגניבה כה גדול...

אדוני המלך - אמר השר - מבקש אני ממוך כי תעביר אותי ממשרתי הרמה. מדוע? התפלא המלך.

קרובי זה - אמר השר - סומך עלי כי בכל פעם אדבר טוב בעדו, משום כך אינו מפסיק לגנוב מאוצר המלך, אולם אם אעזוב אני את משרתי הרמה, לא יהיה מי שילמד עליו זכות, או אז יפסיק קרוב משפחתי זה ממעשיו הרעים.

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד - משה רבינו אומר לקדוש ברוך הוא: "מחני נא מספרך אשר כתבת", וממילא לא יחטאו עוד בני ישראל, שכן לא יסמכו עוד על השתדלותי בעבורם.

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

את הסיפור סיפר הגאון ר' יחיאל מאיר צוקר שליט"א, מתוך הספר 'דורש טוב' זהו סיפורו של בנו של אחד משופטי בית המשפט העליון שחזר בתשובה. היום הוא משמש כמרצה בכיר, ר"מ בישיבה, ותלמיד חכם גדול. הוא סיפר סיפור מדהים על הגורם המרכזי לחזרתו בתשובה:

הסיפור התחיל כשהצעיר החליט שהוא יצא לטיול בהודו, קצת להתאורר. בהודו יש חוק שאסור לאדם שבא לחוף הים להביא עמו משקאות חריפים מהבית, אלא - אם רצונו לשותת - עליו לקנות זאת בקיוסק הממוקם על חוף הים. כך יכולים הזכיינים, שזכו במרכז על ניהול הקיוסק, לגבות מחיר מפולפל על כל פחית בירה... אדם שנתפס כשהוא מוציא פחית בירה מתיקו - צפוי לקנס כספי גבוה.

אבל, לדאבונו הרב, כל העולם יודע ש'ישראל' הוא שם לוואי לטיפוס חצוף, לא ממושקע, משום ש"כשהם יורדים - הם יורדים עד התהום", וגם מיודעינו החליט לא להיות 'פרייאר', ולא הסכים בשום פנים לשלם המישה דולר על פחית בירה שעולה חצי דולר בחנות רגילה, וכמובן הביא איתו פחית מהבית בתוך התיק.

דא עקא, באותו רגע ששלף את הפחית מהתיק, קפץ לעברו הודי אחד, והחל לצעוק עליו באנגלית "גנב! חצוף!" לאחר שסינן לעברו עוד כמה קללות מפיו. לפתע - בבת אחת נעצר, ופנה אליו: "רגע! האם אתה יהודי?" ומשהשיב בחיוב, החל הלה להתנצל: "סליחה! לא התכוונתי! לא התכוונתי לפגוע ביהודי..."

היהודי מיהר להסתלק, אך לאחר כמה דקות חזר, ופנה אל אותו ישראלי ושאל: "האם תוכל לעשות לי טובה, ולבוא איתי אל הכפר שלי? יש לי סופה, ואני מבטיח לך שבדרך לכפר, אכנס איתך לכל מיני אתרים מעניינים, שתהנה מהם מאד. הרי באת לכאן כדי להנות - סמוך עלי, ואתה תהנה!" היהודי פשוט שגיג אתו, עד שלבסוף הסכים. והוא עמד בהבטחתו! הוא הכניס אותו לכל מיני מקומות מדהימים ביופיים, שאמנם העריכו את משך הנסיעה, אבל הדבר היה שווה בהחלט.

שכופו של דבר הגיעו לכפר. לפי התנהגותם של התושבים, שהתייחסו להודי בהדרת כבוד, מסתבר שהוא היה המוכתר של הכפר. הוא הורה לאורך לשבת על ספסל שעמד במרכז הכפר, ולהמתין. הוא בעצמו נסע עם הווספה, ועבר מבית לבית, לקרוא לכל תושבי הכפר להתאסף ולבוא אל הספסל עליו ישב הבחור.

כעבור דקות ספורות התאספו כל תושבי הכפר, הודים כפרים תמימים, סביב מיודעינו הישראלי. היהודי ירד מעל גבי הווספה, השתיק את כולם, ואמר להם: "האיש שיושב כאן על הספסל הוא מהעם הנבחר! הוא יהודי! הוא חלק מהעם שהאלוקים בחר בו!". כל הכפריים החלו להתרגש... להזיע... חלקם מיהרו להביא פרחים, וחלקם מיהרו להביא לו שקדים ואגוזים... מרב התרגשות הם לא ידעו מה לעשות עם עצמם... "אני מבקש שתבינו", המשיך הלה לספר את סיפורו האישי, "ישבתי שם, חילוני גמור, עם קוצים ועגילים, ואמרת לעצמי: על מה הוא מדבר? על מה התרגשותו הקלה? מה זה עם נבחר? במה אני שונה מהם? הרגשתי כל כך לא טוב עם זה ונדרתי בלבי: הדבר הראשון שאני עושה כשאחזור לארץ, הוא לברר מה המשמעות של להיות חלק מהעם הנבחר? ממה הם כל כך מתלהבים ומתפעלים? ואכן כששבתי ארצה ביררתי על מקום בו אוכל ללמוד על משמעות היותי בן העם הנבחר. שלחו אותי לסמינר של ערכים, וכך החל תהליך חזרתי בתשובה..."

עד כאן הסיפור שסיפר. כל אומות העולם מכירים במעלתו של העם הנבחר. כולם יודעים שהיהודי הוא "בן אלוקים". הבעיה המרכזית היא שאנחנו לא יודעים את זה! אנחנו לא מכירים בייחודיות שלנו! אנחנו לא מתהלכים עם התחושה הזאת שאנחנו "בני אלוקים"! במה מתבטא חוסר הידיעה הזאת? - ברצון להיות "כמו כולם"! כולם מתלבשים כך - גם אני רוצה להיות כמו כולם... זוהי כניעה מוחלטת לעמלק ששאף לך שבוני ישראל לא יכירו במעלותיהם הייחודיות. הוא ידע היטב שכדי לדרדר אותם לשאלות תחתיות יש להכניס להם לראש את הרצון והשאפה לחקות את פלוני, להידמות אלמוני, להיות "כמו כולם".

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

רוצה, צריך, חייב

חוקי התורה הוא מלמד אותנו שכל מהדברים יהיו ברורים ומוגדרים יתר, הם

יקוימו יותר. עניין זה נוגע לחינוך כיהודים בכלל, ובמיוחד לתחום החינוך. דברים שאנו בטוחים בהם, אנו מסוגלים להיות בהם עקביים ועקרוניים. ילדינו חוגגים רק בשטחים האפורים בהם אין אנחנו בטוחים בצדקת דרכנו.

שאלת מיליון הדולר היא: מהי הנוסחה? מתי חייבים להתעקש ומתי אפשר להתגמש ולוותר? אין תשובה חד משמעית, אבל ננסה להציב שני כללים שיעזרו לנו להיות ממוקדים. נתחיל עם טיפ שיעזור לנו מאוד בחלקי ה'קום ועשה', מעשים שבכל יום בכל בית בישראל, והוא מחולל פלאות ממש. הוא יעזור לנו לדעת מה להחליט ואיזה משקל לתת לעניין. בנוסף הוא ממקד את הילדים בהבחנה עד כמה בקשותיהם קריטיות והכרחיות. רוב ההתלבטויות שלנו הן בדרך כלל בנוגע לבקשות מצד הילדים. הם רוצים - לנסוע, לקנות, להביא, לקחת, לתת וכו', דברים שבמבט ראשון אין עליהם תשובה ברורה. לכל המכלול הנ"ל נשתמש בע"ה במבדק דלהלן. כל שאלה ובקשה עוברת תשאלו באיזו קטגוריה מדובר: האם אנו - חייבים

או צריכים או רוצים. חייב - כולל דברים חשובים ונצרכים. אין שני צדדים למטבע, אלו דברים שבכל מצב ניתן ללא משא ומתן. צריך - כולל דברים שצריכים אבל ניתן להמתין איתם, זה לא חייב להיות הרגע. רוצה - כולל את כל הדברים שמתחשק לילדים, אבל אין שום הכרח בדבר, אלו דברים שמותר לסרב להם, מותר לדחות ואפשר להתנות.

למשל: ילד רוצה נעליים חורפיות, בקשה לגיטימית, קעת ננסה לבדוק את בקשתו לפי המבדק הנ"ל: אם בחוץ יורד גשם והרחוב מלא בשלוליות, והוא הולך לחיידר עם סנדלים - זה פרט שייכנס בגדר 'חייב', ואז נעשה הכול, נגייס כסף וניתן לו נעליים, אם בחוץ השמש זורחת, למרות שאנו באמצע חשוון ולפי לוח השנה כבר חורף; אבל אם לצערנו עדיין אין גשם והילד מבקש נעליים והוא צודק כי באמת אין לו נעלי חורף, זה יכנס בגדר 'צריך', אבל לא הרגע. נתארגן, נבדוק נשווה מחירים ונחליט. אם לילד יש נעליים, הוא רק רוצה להתחדש, וזכותו לרצות, זה לא רצון פסול, זה כבר נכנס למחלקת 'רוצה'. כאן כבר נבדוק את המצב בבנק, את התנהגות הילד, מה זה יגרום לשאר הילדים שגם ירצו כל מיני דברים וכו'. כשנצמדים למדד זה וגם שואלים את הילד: האם מה שאתה מבקש - אתה חייב? צריך? או רוצה? זה עוזר לילד להכניס פרופורציות לבקשותיו. הוא יראה שדברים שהוא חייב, הוא קיבל בכל מצב. ומה שהוא צריך - גם השתדלנו. זה עוזר לו להיאזר בסבלנות גם בדברים שהוא רוצה...